

NIKOLAJ KOPERNIK

Nikolaj Kopernik se je rodil 19. februarja leta 1473 v Torunju na Poljskem. Rodil se je kot četrti otrok družini, ki se je ukvarjala s prodajo bakra. Pri desetih letih mu je umrl oče in skrb zanj je prevzel stric. Pri osemnajstih letih, leta 1491, je odšel študirat medicino, matematiko in astronomijo na Univerzo v Krakovu. Po zaključku študija, leta 1494, ga je stric imenoval za duhovnika v Torunju. To delo mu je dalo dovolj denarja za nadaljevanje študija. Med letoma 1501 in 1505 je v Padovi študiral medicino in leta 1503 hkrati še doktoriral iz kanonskega prava na Univerzi v Krakovu. Po študiju se je vrnil na Poljsko, kje je nadaljeval delo duhovnika.

Po letu 1510 je uvidel, da je ptolemajska geocentrična astronomija nezadovoljiva in postal prepričan, da je Zemlja le eden izmed planetov, ki krožijo okrog nepremičnega Sonca. Razvil je heliocentrični model planetarnega sistema. Kopernik se je dobro zavedal revolucionarne narave takih trditev. Svoje ideje pa je vseeno že leta 1512 zbral v manjši knjižici, ki je prvič izšla šele v 19. stoletju.

Prijatelj, ki je Kopernika spodbujal, Georg Joachim von Lauchen ga je uspel prepričati, da je začel pripravljati večje in podrobnejše delo, ki je kasneje izšlo pod naslovom *De Revolutionibus Orbium Coelestrum* (*O vrtenju nebesnih teles*). Knjigo je končal že leta 1530, čeprav je še ni nameraval objaviti. Orise njene vsebine je leta 1533 predstavil v Rimu pred papežem Klementom VII., ki delu ni nasprotoval. Leta 1536 je dobil celo uradno prošnjo iz Rima za natis knjige, a je še vedno odlašal. Šele po letu 1540 je Kopernik knjigo natisnil.

Kopernikovo dolgo odlašanje z natisom knjige lahko pojasnimo tudi z možnimi dvomi o vsebini pri njem samem, saj napovedi z njegovim modelom v nasprotju z ustaljenim mnenjem niso bile niti enostavnejše niti natančnejše od starih Ptolemajevih. Problem je bil v načinu gibanja planetov, ki so se še zmeraj premikali samo po krožnicah, tak model pa nikakor ni uspel dovolj dobro napovedati leg. Da bi prišel vsaj do enako natančnih napovedi kot s pomočjo starih modelov, je moral tudi Kopernik uvesti kvante in epicikle, ki pa so lepoto njegovega novega sistema močno skazili.

Knjiga je bila natiskana marca 1543. Kopernik jo je ravno še uspel videti pred smrtjo. Njegova ideja je ostala le teorija, njegovo delo pa je ostalo na seznamu prepovedanih bralcev skoraj tri leta. Umrl je 24. maja 1543 v Fromborku na Poljskem.

VIRI

- https://sl.wikipedia.org/wiki/Nikolaj_Kopernik
- <https://opusteno.rs/biografije-poznatih-f151/biografija-naucnik-nikola-kopernik-t32148.html>
- <https://kvarkadabra.net/2000/04/kopernik-zivljenjepis/>

Pojasnilo manj znanih besed

Heliocentrični model je model, v katerem je upodobljeno gravitacijsko središče Sonca.

Epicikel je krog gibanja planeta v Ptolemajevem geocentričnem sistemu.